

EUSKADI

2026KO UZTAILA

**SUNTSIKETA KOSTARIK
KOSTA TXOSTENA**

GREENPEACE

Euskadi, presioaren eta egokitzapenaren bidegurutzean dagoen itsasertza

Euskal kostaldearen ezaugarri dira bere itsaslabarrek emandako geomorfologia konplexua eta 4,80 metro baino gehiagoko itsasaldiak dituen energia handiko itsas dinamika jasaten duten balio ekologiko handiko estuarioak. Kostalde honek presio antropiko handia jasaten du, bere populazioaren % 32 lurraldearen % 18an bakarrik biltzen baita.⁺ Espazio-asimetria honek lurzoruaren artifizializazio bizkorra sustatzen du eta erabilera-gatazka larriak sortzen ditu, itsasbazterreko ekosistemen erresilientzia nabarmen murriztuz klima-aldaketaren inpaktuen aurrean, hala nola itsasoaren maila etengabe haztea eta neguko ekaitzen gogortasuna handitzea.⁺

Kostaldeko presioa

Mundaka ezaguna da nazioartean surfarengatik, ezkerreko olatuaren (“Barra”)⁺ ezaugarri bereziei esker, eta kostaldearen gentrifikazio turistikoaren adibide da. Erabilera turistikoko etxebizitzaren ugartze masiboak erabat saturatu du tokiko higiezinaren merkatua, eta horren ondorioz, udalerriak ia ez du urtaroko alokairu turistikora bideratzen ez den alokairuko etxebizitzarik. Bizilekuz aldatze horrek gizarte-ehuna higatzen du, eta oinarritzko baliabideen urtaroko eskaria handitzen du **Urdaibaiko Biosfera Erreserbaren** ondoan dagoen hauskortasun handiko eremu ekologiko batean.

Araudia urratzearen kasu larri bat Sasieta harrobiko (**Deba**) hormigoi- eta zementu-instalazioa da.⁺ Azpiegitura 2009an eraiki zen, itsasoaren eta lurraren arteko jabari publikoaren babeseko zorgunearen gainean zuzenean, Kostaldean Legeak industria-eraikin iraunkor berriak debekatzen dituen eremuan. Euskadiko Justizia Auzitegi Nagusiak 2014ko urtarrilean eraispenei irrimo eman zuen arren, 17 urtez jarraitu du funtzionatzen. *Mutriku Natur Talde* ekologistak

Urdaibai, Bizkaia,
© Greenpeace/
Álvaro Lagos

eraistea eskatzen duen bitartean, Kosta Mugapeak Uraren Euskal Agentziaren (Ura) esku utzi du eskumen formala, baina hark ez du exekuzioa eskatu, instalazio “desmuntagarria” dela argudiatuta.

Ogoño lurmuturreko itsaslabarraren azpian, Urdaibaiko Laga hondartzak turismoari lotutako arazoak ditu. Hareatza honetan planteatutako birnaturalizazio-proiektua atzeratu egingo da aparkalekua mantentzeko. Hareatza autoz bisitatzen dutenen presioak garrantzitsuagoak dirudite hareatzaren biziraupena bera baino.⁺

Itsasoko eta kostaldeko biodibertsitatea: plastikoek eta akuikulturak eragindako arriskuak

Plastikoek eragindako kutsadura da biotaren aurkako eraso kimiko eta fisiko iraunkorrenetako bat. **Itzurungo hondartzak (Zumaia)** mikroplastikoen metaketa trinkoa jasaten du behin eta berriz, tokiko hidrodinamikaren eta mendebaldeko korronteen ondorioz.⁺

“Aquacría Basordas” proiektuak (mihi-arraina hazi eta gizentzeko akuikultura-parkea) 170 milioi euroko inbertsioa egin nahi du **Basordaseko kalan (Lemoiz)**, garai bateko zentral nuklearraren lurretan.⁺ Greenpeacek proiektua bertan behera uzteko eskatu du, espezie haragijaleen akuikultura industrial intentsiboak desoreka larriak⁺ eragiten dituela argudiatuz, hala nola konposatu organikoak, desinfektatzaileak, bakterizidak eta antibiotikoak etengabe isurtzearen ondoriozko eutrofizazioak ura kutsatu eta kalan disolbatutako oxigenoa murrizten duelako; beste arrain espezie batzuen gehiegizko ustiakuntza, izan ere, arrain haragijaleen elikadurak arrain basatiak masiboki harrapatuta egiten diren pentsuak behar dituelako, eta Itsasertzaren Lurralde Plan Sektorialean lehengoratzeko eta ingurumena hobetzeko espazio gisa katalogatutako eremu batean makroenpresa pribatu bat ezartzea bateraezina delako.

Kostaldeari egiten zaizkion beste presio aipagarri batzuk **Barbadun estuarioaren degradazioa**, Petronorren gune petrokimikoa dela eta, eta tokiko itsas hondoa aldatzen dituzten **Getarian** atungorria gizentzeko kaiolak dira. Era berean, Bizkaiko Golkoko uraren berotzeak **berdelaren, antxoaren eta hegaluzearen** erruteko zikloak aldatu ditu, eta **europar aingira** egoera oso larrian geratu da.⁺

Euskal itsasertzaren kalitate ekologikoarentzako albisterik onena **Muruetan Guggenheim Urdaibai Museoen** proiektatutako egoitzen proiektua erretiratzea izan da, babestutako paduretan izango duen eraginagatik.

Beste albiste positibo bat da angularen arrantza profesionalaren lizentziak ematea geldiarazi direla espeziearen egoerari buruzko txostenei esker. Hauen arabera espeziea arrisku oso larrian eta segurtasun-mugetatik kanpo aurkitzen da.⁺

Neguko ekaitzen orbainak

Neguko denboraleek gogor jo zituzten euskal kostaldeko azpiegitura zurrinak. Nabarmentzekoa da Estepona ibaian (**Bakio**) **larrialdi-lanak egiteko inbertitutako 450.000 €, marea bizien errefluxuak larriagotutako ibai-uholdeak arintzeko. Zumaia**ko Itzurun hondartzan, **Gorlizko** itsas pasealekuan eta **Sopelako** Atxabiribil hondartzan ere egin ziren konponketak. **Donostiako Ondarreta hondartzan** denborale gogorra izan zen 2025eko azaroan, eta 2,5 milioi euroko inbertsioa egin behar izan da kalteak konpontzeko.⁺

Puntu kritiko gisa, **Zarauzko malekoia** nabarmendu behar da. Kostaldeko pasealeku horrek egitura-arrisku handiena du, sedimentazio naturalaren dinamika blokeatzen baitu, hondarra sistematikoki galtzea eraginez eta denboraleek hirigunean duten inpaktua handituz. Pasealekua birmoldatzeko proiektua, 1,5 milioi euroko kostuarekin, lizitazio-prozesuan atera zen jada, eta sarrerak, hormak eta pasealekua igotzea aurreikusten du “kostaldeko erresilientziaren” adierazgarri. 2050ean azaleraren % 30 gal dezakeen hondartza batean hormigoiarekin jarraitzea da.⁺

Naturan oinarritutako irtenbideak

hondartzak erreskatatzeko

Laidako hondartza (Ibarrangelu) Europar Batasuneko Naturan Oinarritutako Irtenbideen (SbN) programaren⁺ adibide bat da. Hareatza honek jasaten duen presio turistikoa handia den arren eta oraindik konpontzeko dauden hainbat arazo sortzen dituen arren, proiektu batek 50 urtez baino gehiagoz galdutako ekosistema berreskuratzea ahalbidetu du, harea erakarri eta landaretza psamofiloa finkatuta. Horren emaitza duna bat da, hondar-biltegi dinamiko gisa jarduten duena eta kostaldeko higadura-prozesuak geldiarazten dituen ekaitzei eta marea biziei aurre eginez.⁺

Zarautz: egiturazko aldaketak itsasertzaren erresilientzia eta gobernantzarako

Ohiko euste-neurri grisen aurrean (hau da, zementua eta hormigoia), **Zarauzko** kostaldea egokitzeko estrategia da, **KAIA mahaiaren** bidez, Kantauriko kostaldearen erresilientziaren eta gobernantzaren adibiderik onena. Mahai horren helburua behar diren eragileak biltzea da, publikoak zein pribatuak, Zarauzko malekoian, Bakioko paduran, Gasteizko Astegieta meandroan, Bilboko itsasadarrean eta Txingudiko badian klima-aldaketa egokitzeko proiektu erakusleak arrakastaz gauzatzeko eta beste leku batzuetan errepikatzeko.

Lehen emaitza praktikoa 2026ko martxoan zehaztu zen, itsas pasealekuaren Narros-Munoa tartea klimara egokitzeko lizitazioa atera zenean.⁺ Bertan, egitura-erresilientzia lehenetsi da, hesi zurrinak erabili beharrean, ingeniari-tza biguna eta olatuekiko iragazkorra den ingeniari-tza bat erabiliz.

Proiektua **Itsasertza Babesteko eta Antolatze Lurraldearen Arloko Planean**⁺ sartzen da zuzenean. Itsas mailaren igoera-ereduetan oinarritutako eraikuntza-muga lotesleak dituen Espainiako lehen antolamendu-plana da (kalkuluen arabera, 72 cm-rainoko igoera izango du egoerarik okerrenean). Kostaldeko erresilientzia eraginkorra hiri-plangintzaren egitura-aldaketa batean oinarritzen dela frogatzeko behin betiko urratsa da.